

Maranathakerk 29 december 2024. Voorganger: ds. Rob van Essen

Gebed om ontferming

Heer, overal waar mensen tekort zijn geschoten
in geloof, in hoop en in liefde
wees daar genadig aanwezig met vergeving en herstel

en overal waar mensen tekort komen
aan geborgenheid, aan toekomst, aan vreugde
wees daar genadig aanwezig met de warmte van uw hart

Heer, overal waar mensen hunkeren
naar echte aandacht, respect en menselijkheid
wees daar genadig aanwezig door uw Geest

Erbarm U over de tranen, gestort of ingehouden
om de leegte en de stilte
om de pijn in het hart
om de rouw
om de spijt
om de bitterheid of het zelfverwijt
om al wat mensenkinderen moeten verduren

en beziel al wie van U wil zijn
met de warmte van uw eigen hart
met de volharding van uw geduld
met de gloed van uw gerechtigheid
terwille van uw hele verdeelde wereld
terwille van uw groot gelijk.

Daarom bidden wij samen:

Maranathakerk, Den Haag

Zondag 29-12-2024 - ds Rob van Essen

‘Op dat moment kwam zij naar hen toe, bracht hulde aan God en sprak over het kind met allen die uitzagen naar de bevrijding van Jeruzalem’. Lucas 2:38

Het zat in de lucht in Jezus' dagen: een verlangen naar vrijheid, verlossing van de overheersing. Uit de geschiedenis weten we dat er meerdere figuren zijn geweest die een opstand tegen de Romeinen probeerden te ontketenen. In 6 nC Judas de Galileeër, wiens verzetsbeweging uiteenviel in een partij van partizanen en die van de latere Zeloten. Het waren de partizanen die zich na de mislukte opstand in 70 terug trokken in de vesting Masada en die collectief zelfmoord pleegden.

Het was in dit klimaat, waarin de spanning was opgelopen en berichten over een 'nieuwe' koning door Herodes als zeer bedreigend werden opgevat (kindermoord, 'Onnozele kinderen'), dat de profetes Anna spreekt tot allen, die voor Jeruzalem verlossing verwachtten!

Terugziende op het afgelopen jaar kunnen we zeggen dat de winden van verandering door het wereldhuis waaien. In Syrië verkruidde het schrikbewind van Assad. In Polen werd, tegen de rechtse golf in, de democraat Donald Tusk regeringsleider. Dit in schrille tegenstelling tot de tendens dat populistten in eigen land, in Duitsland, Hongarije, Italië de wind mee hebben. In Amerika is Donald Trump in het zadel geholpen door Elon Musk, de techgigant, die zijn miljoenen nu ook in Europa inzet om economische macht te kopen. En intussen woeden de oorlogen door - ik bespaar u de schroeiplekken. Geen wonder dat twee weken geleden alle aanwezigen in het Koninklijk Theater met Freek de Jonge mee zongen:

‘Vrede, vrede, geef ons vrede’. Lucas schreef dat Anna sprak tot allen, die voor Jeruzalem verlossing verwachtten. Je hoeft geen Jood of Christen te zijn om dat diepe verlangen naar vrede in jezelf te herkennen. Ook de geseclariseerde schouwburgbezoeker kent dat: we verlangen meer dan we aandurven. Dat geldt m.i. ook voor de velen die populisten volgen. ‘Als ik president ben, maak ik in één dag einde aan de oorlog tussen Rusland en Oekraïne’, zei Trump. ‘Als wij gaan regeren, blijft het Zuyderlandziekenhuis open’, zei Wilders. Want vrede is niet alleen afwezigheid van oorlog, het is ook bereikbare zorg, rechtvaardige verdeling van bezit, vrijheid van meningsuiting. Het bouwen aan je huis, inplaats van puinhopen door oorlog en natuurkrachten.

In ons werelddeel is, vergeleken met veel andere landen, vrijheid en voorspoed in ruime mate aanwezig. ‘Het kabinet heeft diepe zakken’, zei een minister toen de corona-pandemie uitbrak. En toch neemt angst bezit van de mensen. Angst voor de Russen, angst voor de vreemdeling, angst voor de ander (polarisatie is woord van het jaar). In het Westen zijn we gevangen van grote problemen: denk aan de milieuproblematiek en de angst voor Russische agressie. ‘Hebt u al een noodpakket in huis?’

In de figuur van Anna - ze wordt *profetes* genoemd door Lucas - maken we kennis met een vrouw die de vrijheid kent. Ze is innerlijk vrij: ze diende God onafgebroken in de tempel, met vasten en bidden, nacht en dag. Een weduwe is ze, slechts zeven jaar was ze getrouwd. Maar omdat ze God kent, weet ze dat het beste niet achter, maar vóór haar ligt! Ze is een activiste die van wachten weet!

Ze behoort tot die bejaarden waarvan Noordmans zei dat hun leven opwaarts gaat, naar steeds wijdere vergezichten. “Leer ons zo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen”, bidt de psalmist in de Oudejaarspsalm. Ze weet van Gods bemoeienis met deze wereld. Paulus zal later spreken over de ‘volheid van de tijd’: God laat de mens niet in zijn schuldige zelfvervreemding en afdwaling. Hij zendt Zijn Zoon: ‘een licht dat geopenbaard wordt aan de heidenen en dat tot eer strekt (delen in Gods luister, Jes. 46:13) voor Israël, uw volk’, zong Zacharia toen hij het kind in de armen hield.

In de bijbel gaat het om een wereld waarin God gediend kan worden. Daarom kwam Mozes bij de farao en zei: “Laat ons volk gaan”. God had het volk gevraagd Hem te dienen, een priesterschap te zijn. Die dienst is in eerste instantie *eredienst*, maar beperkt zich niet tot het brengen van offers en religieuze handelen. Het is een staan in de vrijheid: leven vanuit de belofte. “Ach, ware heel het volk maar profeten”. Profeten bepalen ons erbij dat het leven *één en ondeelbaar* is. Daarom richt de vrome Anna zich ook tot allen die voor Jeruzalem verlossing verwachtten: niet om hen te berispen en hun verwachtingen als te ‘aards’ te diskwalificeren.

Simeon profeteerde dat het heil is voor de volken en heerlijkheid voor Israël. Anna heeft haar leven in dienst gesteld van de verwachting: zij is een van de wachters op de morgen. En als zij het Kind ziet waarin de verlossing aanbreekt, dan looft zij God!

In een wereld waarin velen naar verlossing smachten is de lof van God profetische verkondiging bij uitstek. In dat opzicht heeft de Nieuw Testamentische gemeente veel voor op Anna, want zij weet van de weg die dit Kind gegaan is. In kruis en opstanding heeft Jezus ons getoond hoe alomvattend Gods heil is: de overheden en machten zijn daar ontwapend en openlijk tentoongesteld. God regeert ons met de weerloze overmacht van Zijn liefde. Hij neemt ons roepen en zuchten serieus: daarom loofde Anna ook niet slechts. Alhoewel ik dat ‘slechts’ gelijk terug neem, want God troont op de lofzangen van zijn volk! In Handelingen lezen we hoe de vervolgde Gemeente God looft, want Hij heeft Zijn

Gezalfde tot Koning gesteld! De lofprijzing bewaart de gemeente bij haar Heer en is een profetisch getuigenis in de samenleving.

Maar Anna spreekt - tegenwoordige tijd - over Hem tot allen die voor Jeruzalem verlossing verwachtten! Het getuigenis aangaande de koning van Israël, de Verlosser der wereld, moet gehoord.

Wij wachten niet slechts op beter beleid, betaalbare woningbouw en bestaanszekerheid voor de mensen in Groningen. Onze hoop is niet slechts gevestigd op democratische verhoudingen in de wereld, want democratie kan ook van binnenuit bedreigd worden. Onze diepste verwachting, zo lezen we in de Schriften, is niet materiele en politieke vooruitgang. In onze samenleving dreigt een vacuüm te ontstaan, zo zei een godsdienstsocioloog jaren geleden.

De kerkverlating en het wegvallen van gemeenschappelijke waarden en normen zou de kwaliteit van de samenleving kunnen aantasten. Het is toch diep triest, zei Freek de Jonge: geloof, hoop en liefde vervangen door Lef, Hoop en Trots. Daarom zal de gemeente van Christus, ook waar ze terecht aansluit bij het zuchten van onderdrukte mensen, nooit kunnen zwijgen van Hem die onze Vrede is.

Nog even terug naar Anna: ze is oud geworden en heeft gezien hoe het geloof gedevalueerd is in haar dagen. Ook heeft ze gezien hoe mensen niet langer wachten konden op de beloofde verlossing en daarom zichzelf tot 'verlosser' uitriepen. Maar toch is ze doorgegaan met God onafgebroken te dienen... in de tempel.

Ze onttrekt zich niet aan de geloofsgemeenschap, ook al valt er veel kritiek te oefenen op het menselijke en zondige dat daarin gevonden wordt. Daarin trekt ze één lijn met de profeten uit het Oude Testament. Hun kritiek was nooit vanuit de hoogte, zonder solidariteit. Integendeel, als Jesaja een visioen krijgt van de heilige God en het driemaal "Heilig" van Gods engelen rondom de troon hoort, dan roept hij uit: "Wee mij, want ik ben een man onrein van lippen en woon temidden van een volk dat onrein van lippen is" (Jes. 6). Wie zich gespiegeld heeft in het Woord van God *kan* zich niet boven anderen verheffen en suggereren dat hij geen verlossing nodig heeft.

Juist wie zijn eigen zwakheid leert kennen, verwacht de Heer des te vuriger en volhardender.

Ondanks alle kritiek die op tempel en eredienst valt te uiten - en ook Jezus Zelf was daarin heel duidelijk - kan de gelovige niet zonder de liturgie van de gemeenschap. Onze dienst in de wereld zou ontworteld raken en geen voeding meer ontvangen. De lofprijs zou verstommen en de profetie, die klinken moet, zou tot onbarmhartige wet worden. Juist omdat Anna zich niet onttrokken heeft aan de viering van het geloof kon ze volharden in vasten en bidden en is er lofprijzing en profetie als de Heer tot Zijn tempel komt.

Ja, Israël blijft Gods volk, de tempel is Zijn tempel, deze wereld is van Hem.

Met zoveel tekenen van hoop dat God bevrijdend in deze wereld werkt, ziende op Hem in wie de vrede Gods baan breekt in de deze wereld, mogen we het nieuwe jaar vol verwachting tegemoet zien. We wanhopen niet aan de wereld en aan de mensen, maar roepen hen met de oude Blumhardt toe: "Mensen, gij zijt van God"!

En naarmate we ouder worden, worden we niet cynischer en bekrompener, maar klimmen we hoger op en ontvangen een wijder zicht op het beloofde land. Op een wereld waar Jezus heersen zal, die het diepste verlangen van de mensheid bevredigen kan. Hij schenkt

met volle handen: brood voor het lichaam en brood voor het hart. Hij breekt de muren tussen mensen af en maakt ze eenstemmig in de lofprijzing en saamhorig om Zijn wil te doen.

Lezingen: Jesaja 61:10-62:3 en 2^e lezing: Luc. 2:33-40